

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת הוריות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיה.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל: 571-2016 (02)

מסכת הוריות

פ"א הורו בית דין

גמ' ב. - ג.:

משנתנו, ר"י, ר"מ, ר"ש -

יחיד שעשה עפ"י ב"ד פטור מחטאת [בעשותה אחת - דוקא עפ"י עצמו (רש"י שבת צג. - אנוס)]
ב' לשונות ברבא וספק לרמי ב"ח אי אפי' נתחלף חלב בשומן - לרב פטור ולר' יוחנן חייב [רש"י -
כתולה בעצמו, לכי ידעו הוי שב מדיעתו]
ולכו"ע אינו משלים לרוב ציבור להביא פר [בשגגה - כולן בשגגה אחת]
חכמים - יחיד חייב חטאת

גמיר או סביר שידע שטעו ושגג במצוה לשמוע לחכמים או הרגיל לבעט בהוראה חייב חטאת

הוראה - מח' שמואל ורב דימי אם "מותרין אתם" (איתותב) או "...לעשות"
(נ"מ לפר העלם דבר, זקן ממרא, התירוה ל"הנשא" ולא לזנות)

מומר פטור מחטאת [מעם הארץ, לא שב מדיעתו]

הורו ועשו ר"מ פטור וחכמים מחייבין - מח' ביחיד עפ"י ב"ד, אי ב"ד משלים לרוב צבור, אי אף ציבור
מיייתי פר, אי שבט מיייתי פר, אי רוב קהל או רוב שבטים לבד

רוב ציבור - רק שבא"י [כל ישראל וכו' עד נחל מצרים]
מרבין שנתמעטו - לרבנן חייבין פר, לר"ש אם נודע משנתמעטו פטורין
מועטין שנתרבו - לכו"ע פטורים [לר"ש בעי חטא וגם ידיעה בחיוב]
ספק אי ב' מיעוטין (ב' הוראות) מצטרפין (בב' קראי, איסורי, קרבנות, מת ב"ד ראשון)

ר' יונתן - צריך שישגו כל הב"ד או שירכין ראשו [כל עדת] (איתותב)
להל' צריך שכל ע"א שם [כל]

רש"י

מותרת להנשא עפ"י ב' עדים בלי ב"ד

גמ' ג. - ד.:

חזרו ב"ד מטעותם - ר"ש - יחיד פטור [עשה ברשות ב"ד, הוראה רק להבחין שוגג ומזיד]
ר' אלעזר - בביתו אשם תלוי [ר"ע - אפשר שישמע (רש"י - קרוב לתולה בעצמו)], בעיר והחזיק בדרך -
לר"ע פטור לבן עזאי אשם, במדה"י פטור
ר"מ - חייב

סומכוס - מספק אין אשם [רש"י - מעשה שלו תלוי דאין צד חיוב מעליא]

קרבת העלם דבר - ר"ש - בתחלה גובין, ר"י - מתרומת הלשכה (ויש ברייתא איפכא)

אין פר:

(1) ב"ד שעקרו כל המצוה (אין שבת) [ונעלם דבר - מדבר, מכל מצות - ולא כל, דבר דבר מזקן ממרא
[מן הדבר - ולא כל]] (אין שבת בשביעית חייבין, אין אב א' בשבת ספק)

(2) שמואל - בצדוקין מודין (כתיב בהדיא) [זיל קרי בי רב (רש"י - קרוב למזיד)]
(וחייבין כשהתירו שומרת יום בהעראה או זבה בלילה, הכנסה או מושיט וזורק בשבת, השתחואה
לע"ז שלא כדרכה (רש"י - פעור) או בלי פישוט)

(3) כשאין מופלא ב"ד שם (רש"י - וא"צ להיות במנין) [היה להם ללמוד]

(4) אחד מהם אינו ראוי להוראה [ג"ש עדה עדה [אתך - בדומין למשה]]

(5) ב"ד מזדיין [רש"י - ישגו] או קהל מזדיין [רש"י - לאו בר קרבן]

(6) ה. - החוטאין לא יודעים על איזה חטא הורו [ונודעה החטאת]
(לרב/רבא - ר"א חולק, לרב אשי לכו"ע)

גמ' ה. - ו:

הבאת פר העלם דבר, פר ושעיר לע"ז:

ר"י - י"ב שבטים (גרירה) ואפי' חטאו שבט א' איקרי קהל [לקהל עמים = בנימין] בהוראת ב"ד הגדול

בהוראת ב"ד השבט - אותו שבט, ולחכמים פטורין [כל עדת - ולא עדת שבט]
ר"ש - השבטים שחטאו וב"ד [ג"ש למעיני הקהל - ב"ד וקהל] בשגגת רוב ז' וגם רוב גברי, אבל במיעוט שבטים (רש"י - או ז' בלי רוב) - פר א' להם ופר לב"ד [רש"י - כשבט א' דמו]
ר"מ - ב"ד [ג"ש לונעלם דבר מעיני הקהל (רש"י - הוראה תלויה בב"ד)] בשגגת רוב ז' שבטים (רש"י - והן רוב ישראל)

לר"ש ב"א - אפי' מיעוט גברי [מעיני] או רוב קהל לבד [לכל העם בשגגה]
[מח' אי דרשינן ד', ג', ב' קהלי]

בעינן הוראה דב"ד ומעשה דקהל [הקהל ועשו, מעיני העדה נעשתה (רש"י - ע"י אחרים), לכל העם בשגגה]

חטאת בתנופת הלויים אינה נאכלת [ופר שני - כעולה]

הבאת פרים בבית שני על ע"ז בימי צדקיהו [ר"פ - אין מיתה בצבור [הו"א משעיר ר"ח (ספק לא מתו), מעגלה ערופה (מגו דמכפרה אחיים)], רוב ציבור (רש"י - דבית שני) היו מדור צדקיהו]

הדר וחטאו חייבין על כאו"א

לר"מ מת א' מב"ד פטורין [חטאת שמת שותף], אבל לר"ש חטאת שותפין אינה מתה [רש"י - גמירי ביחיד ולא בשותפין]

לרב יוסף כהנים אקרי קהל, לרב אחא בר"י - לוי (רש"י - וכהנים) לא אקרי קהל [ונתתיך לקהל עמים ונתתי וכו' אחוזת עולם] אלא אפרים ומנשה, לרבא - לוי איקרי קהל (רש"י - ולא כהנים) ואפרים ומנשה רק לנחלה ודגלים ונשיאים [לחלוק כבוד]

רש"י ו.

לרש"י אין חטאת אם מתו רוב בעליה

לרש"י - לר"י חטאת צבור מתה, ור"א ור"ש חולקין

פ"ב הורה כהן המשיח

גמ' ו: - ח.

פר דכהן משיח דוקא במופלא שהורה שוגג לעצמו מקצת מצוה ושגגת מעשה [לאשמת העם - כצבור] אפי' שכח הטעם ועושה אדעת הוראתו, ולא בחטאו אחרים [על חטאתו]

בשגגת מעשה לבד נשיא מביא שעיר, ומשיח פטור [מעם הארץ]

הורו משיח וב"ד - בב' איסורי (לאביו בב' מקומות, לרבא אפי' בחד) מביא פר לעצמו באיסור א' מתכפר עם הצבור [על חטאתו אשר חטא - דוקא בפנ"ע] וספק בב' קראי (קרב, דקין), בשוין בקרבן (חלב ודם)

פר ושעיר לע"ז רק בהעלם מקצת מצוה בב"ד ושגגת מעשה [ג"ש מעיני מעיני]

משיח בע"ז מביא שעירה [נפש אחת] לרבי בשגגת מעשה [בחטאה בשגגה - חטא זה בשגגה], לחכמים עם העלם דבר [שחטאתו בשגגה בשאר מצות]

אין אשם תלוי לציבור ומשיח [וכפר וכו'] על שגגתו אשר שגג - שכל חטאו בשגגה בלבד (רש"י - צבור לאו בכלל נפש) אבל נשיא חייב

רש"י

ציבור בשגגת מעשה - כיון דלא עשו ע"פ ב"ד מתחלקים והוו יחידים

גמ' ח. - ט:

העלם דבר דצבור ומשיח רק על זדונו כרת ושגגתו חטאת בצבור [עליה עליה מאחות אשה],
 וכן שעיר נשיא [ג"ש מכל מצות מצבור], יחיד [ואם - כנשיא], ע"ז [פר ושעיר לצבור - ג"ש
 מעיני, שעירה ליחידים - ואם נפש אחת - כציבור],
 לרבנן דרבי [תורה אחת - הוקשה כל התורה לע"ז [הכרת תכרת] ויליף ציבור מיחידים]
 אין פר ציבור או אשם תלוי על ששגגתו עולה ויורד [ג"ש ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה מחטאת
 קבועה] אבל יש על עשה פרוש מנדה (לרש"י - סמוך לוסתה [והזרתם]) חוץ מנדה [מצות ה' - ריבה נדה
 שיש ל"ת]]
 לתנא א' יש אשם תלוי על טומאת מקדש וקדשיו

עולה ויורד:

ריה"ג, ר' ירמיה' - נשיא ומשיח פטורין [לא תגיע/תשיג ידו - הבא לידי עניות]
 נשיא שנצטרע - רש"י - פטור [אינו בא לעניות (אוצרות מרובין)] (לרש"י י. רב אבדימי בר חמא חולק)
 ר"ע - נשיא חייב חוץ משמיעת קול [מלך אינו מעיד], משיח פטור [זה קרבן אהרן - רק עשירית
 האיפה דחביתין ולא דלי דלות, מאחת מאלה - ושאיין מתכפר באחת אין מתכפר בכולם] לגי'
 רש"י - ומביא פר [רש"י - לא אמעיט]
 ר"ש - נשיא חייב חוץ משמיעת קול, משיח חייב חוץ מטומאת מקדש וקדשיו [מתוך
 הקהל - שחטאתו (שגגת מעשה) שוה ליחידים] ומדלי דלות [זה קרבן אהרן]
 לר"א נשיא מביא שעיר על טומאת מקדש וקדשיו [זדונו כרת]

רק צבור פטורים מאשם ודאי [רש"י - נפש אחת, אין העלם דבר]

רש"י ח. - ט:

אנכי ולא יהיה שמענו מפי הקב"ה כשדבר עם משה

לרש"י - שעיר לנשיא ופר לציבור

משיח לר"א - לרש"י - למסקנא ס"ל כר"ש

פ"ג כהן משיח

	שגגת מעשה	בהוראת ב"ד	ע"ז	אשם	עולה ויורד
יחיד	כשבה או שעירה	ר"י ר"מ ור"ש - פטור, לחכמים - כשבה או שעירה	שעירה	חייב	חייב
ציבור	כ"א כשבה או שעירה	פר העלם דבר	פר ושעיר (בהוראת ב"ד)	פטורים	פטורים מפר
משיח	פטור	מתכפר עם הציבור; בהוראת עצמו לבד - פר	שעירה - לרבי בשגגת מעשה, לחכמים בהעלם דבר	תלוי - פטור, ודאי - חייב	לריה"ג ור"ע פטור (לרש"י פר), לר"ש חייב חוץ מטומ' מקדש ודלי דלות
נשיא	שעיר	מתכפר עם הציבור;	שעירה	חייב	לריה"ג פטור, לר"ע ור"ש חייב

חוף משמיעת קול, לר"א שעיר על טומ' מקדש			משמעות רש"י ט: - שעיר		
--	--	--	-----------------------------	--	--

גמ' ט: - יא:

עבר ממשיחותו וחטא מביא פר [והקריב על חטאתו]

עבר מנשיאותו וחטא כהדיוט [אשר נשיא יחטא]

חטא לפני מינוי, נשיא שחטא ואח"כ עבר - ת"ק - בתר חטא [המשיח יחטא, אשר נשיא יחטא]

ר"ש - פטור [בתר חטא וידיעה], וספק אם (נשיא) יפטר מאשם תלוי

נגעים מטמאין באונס (הכאה וכויה) לר"ש חוף מנגעי רוחות (שד) לרבא, כשפים לר"פ [ונתתי נגע (רש"י -

מאליו)] (ור"י חולק [ונתתי = בשורה])

נשיא שנצטרע כהדיוט [בבית החפשית - מהמלכות]

לרש"י - לריה"ג שעיר [אינו בא לעניות]

{ כוכב א' לע' שנה עולה ומתעה ספנים, ר' אלעזר חסמא ור' יוחנן בן גודגדא יודעין לשער כמה טפות

שבים, שורה = עבדות; ב' עולמות לצדיקים; אין צדיק נכשל; לוט; גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא

לשמה - יעל, מתוך שלא לשמה בא לשמה, אין הקב"ה מקפח אפי' שכר שיחה נאה, יקדים לדבר

{ מצוה }

משיח בשגגת מעשה, לר"ש חטא כהדיוט ונודע בנשיאות, לרבנן חצי זית כהדיוט וחצי בנשיאות

פטורין [מעם הארץ (רש"י - ולא כל)]

ספק אם נשיאות מפסיק בין צירוף ב' חצאי זיתים כשהוא הדיוט

מומר אינו מביא חטאת [מעם הארץ, ר"ש - שב מדיעתו (נ"מ באוכל לתאבון ונתחלף לו בשומן)]

רבא - מומר לחלב אינו מומר לדם

אכל לתאבון = מומר, לר' יוסי בר"י - אף איסור דרבנן מפורסם (כלאים - שוע לבד), להכעיס = מין

(רש"י - שחיטתו לע"ז), מח' רב אחא ורבינא אי מין רק בעובד ע"ז

נשיא = מלכי בית דוד, ישראל [ג"ש ה' אלקיו ממלך - רק ה' על גביו] ולא רבי [ראש גולה על גביו,

נקרא מחוקק]

רש"י י. - י:

לר"ש נגעי רוחות וכשפים טהורין - לרש"י - באדם ובבתים

רשעים יכשלו בהם - לר' יוחנן פסח לשם אכילת גסה - לרש"י - לא לשם מצוה אלא לשם קנוח

גמ' יא: - יב:

פר למשיח = בשמן המשחה, לר"מ אף למרובה בגדים [הכהן, לגי' רא"ש - המשיח - מעוט אחר מעוט

לרבנות] ולא למשוח מלחמה [המשיח - שאין משיח על גביו]

שמן המשחה - ר"י - שוקלים בו עיקרים (נס שלא נבלע), ר' יוסי - שורין במים ומציף עליהן שמן

כה"ג בן כה"ג טעון משיחה [המשיח תחתיו מבנין] ולא מלך בן מלך [על ממלכתו הוא ובניו - ירושה]

אא"כ יש מחלוקת [הוא ובניו בקרב ישראל - בזמן שלום]

משיחת מלכי ישראל רק באפרסמון [משחהו כי זה - רק בית דוד]

בן צעיר מולך אם ממלא מקום אבותיו ולא הקשיש

{ שמן המשחה קיים לעת"ל; הוא שלום, צדקיהו, יוחנן, יהואחז, מתניה שמו }

יאשיהו גנז ארון, שמן [ג"ש לדורותיכם ממן], מן [שם שם מארון], מקל אהרן [ג"ש למשמרת ממן],

ארגז פלשתים [מצדו]

משיחת מלך כנזר על המעיין, משיחת כה"ג ככף יוני (רש"י - בין ריסי עיניו לראש לעורף)

ומח' אי יציקה לפני או אחרי

{ ב' טיפי מרגליות תלויות בזקן אהרן - אין בו מעילה ; מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה, אי מצלח עיסקא, אי חזר לביתו ; סימנא מילתא ; רב משרשיא - גרסו קודם, ראה פה הרב, גרסו על נהר, לדור במתא מחסיא, לא תאכל כותח ; דוד ושלמה שנמשכו בקרן נמשכה מלכותן }
משנתנו, ר"מ, ר"ש - כה"ג שעבר דינו ככה"ג (לר"ע אפי' מחמת מום [והוא]) חוץ מפר יוה"כ וחביתין, לר' יוסי לא ככה"ג [איבה] ולא כהדיוט [אין מורידין בקודש]
משוח מלחמה ככה"ג רק לפריעה ופרימה, טומאת קרובים [אשר יוצק על ראשו], ולא מקריב אונן [עליו - ולא על חבירו], לר' ישמעאל אסור בבעולה ואלמנה [והוא] ור"ע חולק, לר"י מחזיר רוצח וחכמים חולקים

משנתנו, ר' ישמעאל - כה"ג פורם למטה והדיוט למעלה
רב - ממש, שמואל - מקמי שפה בצואר
לר"י - אינו פורם כלל

כה"ג מקריב אונן ולא אוכל

גמ' יב : - יד.

תדיר קודם [אשר לעולת התמיד (רש"י - שהיה כבר)]

מקודש קודם [וקדשתו]

פר משיח קודם לפר העדה [כאשר שרף את הפר הראשון, מכפר קודם למתכפר]
שקודם לפר ע"ז [חטאת לפני עולה]
שקודם לשעיר ע"ז [חטת חסר, כמשפט (סדר הפסוק)]
שקודם לשעיר נשיא [צבור]
שקודם ליחיד [מלך] ומח' אי שעירה או כבשה קודם
עומר ושתי הלחם קודמים לכבשים [רק בגלל לחם]

איש קודם להחיות ולהשב אבירה
אשה קודמת לכסות, לפדיון א"כ גם איש עומד בקלקלה

פדיון : אמו [רש"י - זילותא] - הוא - רבו - אביו - חכם [אין כיוצא בו] - מלך - כה"ג משיח - מרובה בגדים - משיח שעבר מחמת קריו - מחמת מומו - משוח מלחמה - סגן - אמרכל - גזבר - ראש משמר - ראש בית אב - כהן הדיוט [ויבדל אהרן] - לוי [הבדיל ה' את שבט לוי] - ישראל - ממזר [מטפה כשרה] - נתין [גדל עמנו בקדושה] - גר [לא בכלל ארור] - עבד משוחרר
מוטב שיטמא משוח מלחמה למת מצוה ולא סגן [שמזומן לשמש]

ממזר ת"ח קודם לכה"ג ע"ה [יקרה היא מפנינים]

{ שאלו תלמידיו את ר' אלעזר - למה רצין לישא גיורת ולא משוחררת, כלב מכיר את קונו ולא חתול, הכל מושלים בעכברים }

משכח לימוד : אוכל ממה שאוכל עכבר או חתול, לב בהמה, רגיל בזיתים, שותה שיורי רחיצה, רוחץ רגל ע"ג רגל, י"א - מניח כליו תחת מראשותיו
משיבים לימוד : פת פחמין (אפוי בגחלים) וכ"ש פחמין, ביצה מגולגלת בלא מלח, רגיל בשמן זית או ביין ובשמים, שותה שיורי עיסה, י"א - טובל אצבע (לר"י ור"ל - א', לר' יוסי - ג') במלח ואוכל

קשה ללימוד : עובר תחת אפסר גמל וכ"ש גמל, בין ב' גמלים או נשים, אשה בין אנשים, מריח נבילה, תחת גשר שלא עבר מים מ' יום, אוכל פת שלא בשל כל צרכו, בשר מכף הקדירה, שותה מאמה העוברת בבית הקברות, מסתכל בפני המת, י"א - קורא כתב ע"ג קבר

תיקן רשב"ג - לנשיא כולם עומדים עד שאומר שבו, לאב"ד ב' שורות עד שישב במקומו, לחכם א' עומד וא' יושב עד שישב במקומו

בני חכמים ות"ח מפסיעין על ראשי העם וכן כשיוצא לקטנים ובזה"ז אפי' לגדולים [חלשא עלמא], בני ת"ח פרנס יושבים לפני אביהם וכשאין דעת לשמוע פניהם כלפי העם ובבית המשתה יושבים בצד זקנים בפני אביהם

{ ישכים ויעריב (לפנות) ; למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלותיו (תלמוד) ; רשב"ג
צוה להוציא ר"מ (חכם) ור' נתן (אב"ד) מביהמ"ד, תורה מבחוץ ואנו מבפנים ?, קנסו ואסיקו לר"מ
אחרים (ובסוף "משום ר"מ") ולר' נתן יש אומרים ; רב יוסף סיני רבה עוקר הרים, רב יוסף לא נהג
שררה בכ"ב שנים שמלך רבה }

מח' רשב"ג ורבנן אי סיני או עוקר הרים עדיף, בני א"י - סיני

ספק אי חריף ומקשה (ר' זירא) או מתון ומסיק (רבה ב"ר מתנה) עדיף

הדרך עלך מסכת הוריות